

УДК 330.322.01

ПОРТФЕЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ЯК БАЗОВА СКЛАДОВА В ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Будяєв М.О.Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

У статті розглянуто одну з сторін формування системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, яка уособлює заходи з боку компанії. Наступним були вивчені поняття портфелю інвестиційних проектів підприємства, з його взаємозв'язком з інвестиційною стратегією інвестора. Окрім того, в праці наведено типову схему процесу відбору, реалізації та контролю інвестиційних проектів. Також в статті локалізовано зони впливу інвестора та підприємства на процес формування інвестиційного портфелю проектів та наведено їх характеристику як базу створення його інвестиційної привабливості.

Ключові слова: система забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, інвестиційна привабливість, інвестиційна стратегія, портфель інвестиційних проектів.

Постановка проблеми. З розвитком економік світу та їх переходом на більш високу ступінь технологічного розвитку (до інтелектуального укладу) підприємства зіткаються з проблемою необхідності підвищення ефективності їх функціонування як в цілому, так і окремих систем чи підрозділів. В таких умовах, враховуючи обмеженість фінансових ресурсів всередині країни, політичну кризу, військовий конфлікт та обмеження в торгівлі, які призводять до обережного ставлення іноземних інвесторів до підприємств України. В результаті інвестиційна привабливість стає єдиним мірилом при виборі об'єкта

інвестування, а система її забезпечення – однією з базових систем підприємства, основною складовою якої залишається портфель власних інвестиційних проектів компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інвестиційної привабливості підприємств та її зв'язком з портфелем інвестиційних проектів досліджували в своїх працях багато вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, а саме: зокрема І.О. Бланка, Д.А. Епштайна, С. Естрина, Л. Боумон, О. Кліффа та інші. Багато уваги приділяється вивченню інвестицій та інвестиційної привабливості окремо, проте у фахових працях недостатньо

приділено уваги побудові системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, а також впливу інвестиційної стратегії інвестора та портфелю інвестиційних проектів компанії.

Постановка завдання. Головною метою цієї статті є дослідження процесу формування інвестиційного портфелю підприємства та його вплив на систему забезпечення інвестиційної привабливості об'єкта інвестування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інвестиційної привабливості набуває все більшої значущості в категорійному апараті вітчизняної науки. В свою чергу пропозиція вільних фінансових ресурсів з кожним роком зменшується, за які кожне підприємство повинно змагатися, підвищуючи власну конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість, для покращення можливості залучення додаткових коштів для розвитку. Тому компанії розробляють, на основі загальної стратегії, інвестиційну стратегію, яка пов'язана з пошуком і оцінкою альтернативних варіантів інвестиційних рішень, які найбільше відповідають меті підприємства та перспективам його розвитку [3].

Під стратегією розуміють план, реалізація якого покладається на систему забезпечення привабливості підприємства. Велика кількість вітчизняних підприємств більшості галузей економіки знаходяться у скрутному становищі, що свідчить про їх неефективний, незбалансований розвиток і вимагає пошуку можливих шляхів подолання кризового стану та створення умов для досягнення збалансованого розвитку. Особливої актуальності в цій ситуації набуває питання моделювання ефективної системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, яка визначається як чітка, ієрархна сукупність елементів та взаємозв'язків між ними, основна мета якої визначити поточний стан інвестиційної привабливості, порівняти власний рівень з конкурентами та розробити основні напрямки розвитку компанії.

Основним завданням, яке ставляться перед системою забезпечення інвестиційною привабливістю підприємств є добір та оцінка альтернативних інвестиційних проектів [2].

Це завдання полягає у виборі альтернативних інвестиційних проектів, які повинні не тільки бути фінансово успішними, але і підвищувати загальну інвестиційну привабливість компанії. Тому в даному завданні враховуються результати всіх попередніх, а також інформація про зовнішнє середовище.

Попри загальну впевненість про легкість та однозначність відбору проектів для інвестування, зміни у сучасному розумінні процесу інвестування, а також поступовий перехід до застосування концепції етичного інвестування. В сучасному інвестиційному середовищі суб'єктивні фактори виходять на перше місце, а об'єктивні виконують лише допоміжні функції. Інвестор сам формує суб'єктивні критерії інвестиційної привабливості підприємств під впливом власних суджень та соціального впливу. Підприємство може прямо впливати тільки на власні результати діяльності, безпосередньо формуючи об'єктивні фактори. Також підприємство може здійснювати опосередкований вплив на суб'єктивні фактори

інвестора, покращуючи власну репутацію, використовуючи екологічну сировину та технології. Тобто інвестор, виконуючи оцінювання та вибір підприємства для інвестування, розглядає показники діяльності через умовку «призму» власної етичності. У свою чергу під етичним інвестуванням розуміють, отримання прибутку, шляхом надання інвестицій підприємствам, які, на думку інвестора, створюють позитивні зміни в світі або які не впливають на світ негативно [10].

Такі суттєві зміни вимагають від підприємства ефективного управління їх інвестиційним портфелем, під яким у загальному значенні розуміють сукупність інвестиційних ресурсів у розпорядженні підприємства, які спрямовуються на фінансування його виробничо-господарських та фінансових проектів на засадах оптимальності, з метою забезпечення його розвитку внаслідок інвестиційної діяльності [4]. Змістовно дефініція складається з двох частин портфель ресурсів та проектів. З точки зору інвестиційної привабливості важливішою є проектна частина, яка є сукупність альтернативних виробничо-господарських та фінансових проектів, які підприємство може реалізовувати та фінансувати ресурсами портфеля.

Саме тому ефективний процес формування інвестиційного портфелю проектів є важливим. Особливо для забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами через підвищення рівня інвестиційної привабливості. Для кращого розуміння необхідно детально розглянути даний процес, точки впливу на нього з боку інвестора та локальні зони формування інвестиційної привабливості. Типова схема процесу формування реалізації та контролю інвестиційного портфелю проектів промислового підприємства наведена на рис. 1.

Загалом процес може бути представлений у вигляді трьох послідовних етапів: «Вибір», «Контроль», «Оцінка».

Очевидно, що інвестиційна привабливість формується саме в фазі вибору проекту, де основні рішення щодо сфери функціонування, в якій буде реалізовуватись проект; його фінансова структура плануються, а також розробляється модель інтеграції проекту в структуру діяльності підприємства. На стадії «Контроль» проводиться аналіз первинних показників функціонування проекту, а також заключний контроль результатів проекту. На первинному процесі перевіряють ефективність реалізації проекту, відповідність планових показників витрат, інвестицій. На заключному процесі перевіряють виконання основних КРІ проекту, за якими керівництво оцінює його результативність. Проте основним процесом, для забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, є перевірка напрямку функціонування та результатів проекту до вимог стратегічних інвесторів. Саме на цьому етапі перевіряється забезпечення інвестиційної привабливості, визначається задоволення потреб інвестора та формується стратегічні зв'язки та формується можливість майбутнього інвестування.

Для підприємства, його ефективності та розвитку найбільш важливим є «Оцінка». Саме на даному етапі оцінюють загальний вплив проекту на показники діяльності підприємства, наявність синергійного ефекту. Також «Оцінка» передба-

чає, на основі проведеного аналізу в попередньому етапі та моделювання на першому, розробку методів та шляхів підвищення ефективності планування, реалізації та управління майбутніх проектів. Власні розробки не тільки покращають позицію підприємства на інвестиційному ринку, та суттєво вплинуть на зростання інтелектуального капіталу. Іншим необхідним аспектом є розробка технічної документації всіх нововведень та інновацій. Саме викладення передумов, проблем та завдань, які виникли при реалізації проекту та шляхів і заходів, за допомоги яких вони були вирішені допоможуть в майбутньому уникнути їх, зменшити витрати часу та праці при аналогічних питаннях, розробити типову схему їх розв'язання. Така практика призведе до підвищення стабільності компанії, її надійності, збільшить кількість вільного від рутинних завдань часу у керівництва та працівників проекту, що надасть більш креативного характеру діяльності і, як стратегічний результат, підвищить її інвестиційну привабливість.

Забезпечення інвестиційної привабливості підприємства складається з двох основних час-

тин, які можуть бути названі зоною відповідності інвестора (зоною впливу інвестора) та зоною впливу підприємства. На рисунку видно, що до зони впливу інвестора відносяться процеси з визначення напрямку проекту, узгодження цілей проекту, узгодження цілей проекту з стратегією ключового інвестора та визначення джерел фінансування. Для кращого розуміння процесу та впливу інвестора, а отже формування інвестиційної привабливості, необхідно детально розглянути кожний процес. Під визначенням напрямку проекту мають на увазі вибір в якій сфері функціонування підприємства планується реалізувати проект: виробничий, маркетинговий, логістичний, розробницький. Проект в кожному напрямку має свої особливості при реалізації, а інвестори можуть мати схильність інвестувати в той чи інший напрямок. Наступним процесом, який забезпечує інвестиційну привабливість компанії, є узгодження цілей проекту з цілями, які перед собою ставить інвестор. Як зазначалося вище, зміни в соціумі та економічному середовищі, призвели до підвищення ролі суб'єктивних цілей інвесторів. Тому врахування таких побажань (вимог) отримує критично важ-

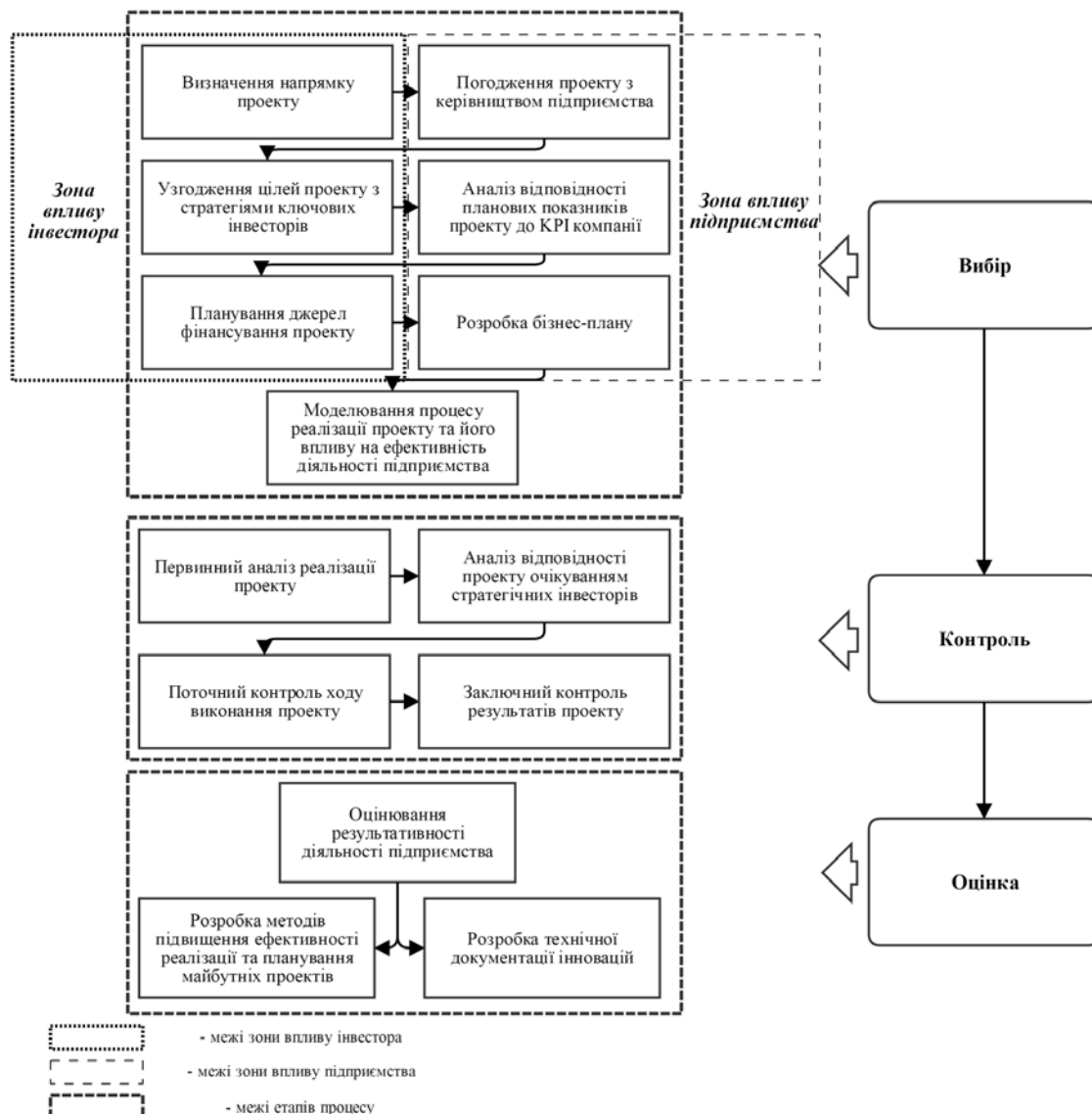

Рис. 1. Типова схема побудови інвестиційного портфелю проектів підприємства

Розроблено автором

ливу роль. Останнім є побудова системи фінансування проекту, де визначається обсяг необхідних коштів, частку, яка буде профінансована підприємством, кількість інвесторів, яких компанія планує залучити.

Необхідно зазначити, що всі процеси проводяться виключно працівниками, керівниками підприємства, проте, для підвищення вірогідності отримання інвестицій, позиція інвестора має бути врахована саме в цих етапах.

Висновок. Отже, з врахуванням змін функціонування економік світу та соціуму, залучення додаткових фінансових ресурсів стає важливим напрямком діяльності будь-якого підприємства, основою якої виступає система забезпечення інвестиційної привабливості. Дана система може

бути представлена в вигляді набору структурних елементів та взаємозв'язків між ними, основним завданням якої є інвесторорієнтовні зміни компанії, що в результаті збільшує грошові потоки суб'єкта господарської діяльності. Так як необхідно розглядати підприємства як відкриту систему, а інвестиційна привабливість виступає мірилом відповідності стратегії та цілей інвестора з об'єктом інвестування, необхідність детального аналізу процесу відбору та реалізації проектів стає очевидною. Аналіз публікацій та звітів компанії допоміг побудувати типову схему даного процесу, а також локалізувати відповідні зони впливу суб'єктів процесу інвестування, що в результаті дозволить підприємствам краще розміщувати та використовувати власні ресурси.

Список літератури:

1. Короткова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства та методики її оцінювання / О. В. Короткова – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2132>
2. Кубарева І.В. Концептуальні засади забезпечення інвестиційної привабливості підприємства / І.В. Кубарева, Л.П. Батенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2012. – Вип. 10, Ч. 2. – С. 405-409.
3. Лупак Р. Л. Управління покращенням інвестиційного забезпечення підприємств / Р. Л. Лупак, І. М. Польова, В. Г. Васильців // Бізнес Інформ. – 2015. – № 12. – С. 88-92.
4. Саталкіна Л. О. Система формування інвестиційного портфеля підприємства / Л. О. Саталкіна // Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки. – Донецьк: Юго-Восток, 2013. – Вип. 1 (40). – С. 154-159.
5. Свірідова О.В. Особливості існування явища ринкової привабливості підприємства / О.В. Свірідова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. – 2013. – № 2. – С. 75-83.
6. Фабодци Фр. Дж. Управление инвестициями: университетский учебник [Текст] // Дж. Френк Фабодци. – М.: ИНФРА-М, 2000. – XXVIII, 932 с.
7. Яковлев А. І. Формування та оцінювання портфеля реальних інноваційно-інвестиційних проектів на переробних підприємствах: монографія / А. І. Яковлев, С. О. Васильцова. – Харків: ООО «Цифра Прінт», 2013. – 225 с.
8. Asness, C., A. Ilmanen, R. Israel and T. Moskowitz (2013). «Investing with Style.» Journal of Investment Management, forthcoming.
9. Huij, H., S. Lansdorp, D. Blitz, and P. Stein (2014). «Factor Investing: Long-Only versus Long-Short.» Working paper, Erasmus School of Economics.
10. Statman, Meir (2004). «What Do Investors Want?» Journal of Portfolio Management 30:5, pp. 153-161.

Будяев М.А.

Киевский национальный экономический университет
имени Вадима Гетьмана

ПОРТФЕЛЬ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ КАК БАЗОВАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ В ПРОЦЕССЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

В статье рассмотрена одна из сторон формирования системы обеспечения инвестиционной привлекательности предприятия, которая является собой действия со стороны компании. Следующей было изучено определение портфеля инвестиционных проектов предприятия с его связью с инвестиционной стратегией инвестора. В дополнение в работе была приведена общая схема процесса отбора, реализации и контроля инвестиционных проектов. Также в статье определены зоны влияния инвестора и предприятия на процесс формирования инвестиционного портфеля проектов.

Ключевые слова: система обеспечения инвестиционной привлекательности промышленных предприятий, инвестиционная стратегия, портфель инвестиционных проектов.

Budiaiev M.O.

Kyiv National Economic University named after Vadym Getman

INVESTMENT PROJECTS PORTFOLIO AS A BASIC COMPONENT IN THE PROCESS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS ENSURING

Summary

The article deals with one of the forming system of ensuring investment attractiveness of the enterprise parties, as a company's actions. Also portfolio of investment projects definition has been studied with its relationship with an investor's strategy. In addition, the general scheme of the selection, implementation and monitoring processes of investment projects were given. The article identifies the investor's area of influence on a process of formation of an investment portfolio.

Keywords: investment attractiveness of enterprises, investment strategy, maintenance investment appeal system, investment projects portfolio.